Віра БЕЛЯ
студентка економічного факультету
ДВНЗ "Ужгородськи національний університет"
Науковий керівник :
к.е.н., доцент Огородник В.О.

ЗАСТОСУВАННЯМ ПЛАТІЖНИХ КАРТОК В УКРАЇНІ

Останнім часом в Україні неабиякого поширення набули операції з пластиковими картками, але процес їх впровадження супроводжується певними труднощами, пов'язаними, насамперед, із неосвідченістю населення у користуванні картками та невеликою кількістю точок обслуговування. Отже, дослідження питання організації роботи з пластиковими картками установами банків України набуває особливого значення, що зумовлює актуальність обраної теми та доцільність проведення даного дослідження.

Незважаючи на стрімке зростання ринкупластикових карток, популярність та рівень використання їх в Україні залишається на невисокому рівні. Сьогодні вітчизняний картковий бізнес переживає етап «завоювання довіри населення», що в умовах глобальної фінансової кризи, яка відчутно торкнулася і України, створює додаткові проблеми та перешкоди для банківських установ. Однією з вад розвитку системи карткових платіжних інструментів в нашій державі є недостатній рівень поінформованості суспільства про різновиди платіжних карток, їх характеристики та сфери використання, а також недостатня інфраструктура ринку, що стримує розвиток цієї сфери ринку. Крім того, нормативно – правова база, що визначає порядок емісії та операції із застосуванням платіжних карток в Україні не приділяє належної уваги питанням їх класифікації. Тому в сучасних умовах існує потреба систематизації карткових продуктів, що емітуються банками України.

Платіжні картки є найважливішим елементом так званої «технологічної революції» в банківській справі.

Пластикова (платіжна) картка– це персоніфікований платіжний інструмент, що надає особі, яка користується карткою, можливість безготівкової оплати товарів і послуг, а також одержати наявні кошти у відділеннях банків і банківських автоматах [1, с.286].

Операції з банківськими платіжними картками є досить новим напрямом банківського бізнесу, який, з одного боку, розширює спектр банківських послуг, задовольняючи тим самим зростаючі потреби клієнтів, з іншого боку – є потужним джерелом ресурсів як в іноземній, так і в національній валютах. Карткові рахунки можуть відкриватися як фізичним та і юридичним особам, фізичним особам – індивідуальні картки, юридичним особам — корпоративні картки. Значна кількість карткових рахунків фізичних осіб відкривається через реалізацію зарплатних проектів, сутність яких базується на перерахуванні заробітної плати співробітників підприємств та організації на їх власні рахунки. За допомогою різного виду пластикових карток можна скористатись такими послугами: отримати готівки через банкомати; отримати відповіді на запит про стан рахунку; переказати кошти з одного рахунку на інший; отримати виписки з поточного рахунку; отримати кредит при купівлі товарів чи авансом в готівковому вигляді; виконати платіж за товар чи якусь послугу з використанням торговельних терміналів; отримати відповідь на запит про можливість отримання клієнтського кредиту з допомогою банкомату.

За офіційними даними НБУ кількість держателів платіжних карток за останні роки зросла до 49 719 тис. осіб, загальна кількість платіжних карток в обігу у 2012 році становила – 57 893 тис. шт., у 2013 році кількість платіжних карток зросла на 11 933 тис.шт., за перший квартал 2014 року кількість карток обігу знизилася на 100 шт. Але кількість активних карток зросла, а саме на кінець 2012 року - 34 850 тис. шт., а на кінець 2013 року ця цифра суттєво змінилася, знизившись в порівнянні з попереднім роком на 1 744 тис. шт. За перший квартал 2014 року цей показник зріс на 3 868 тис. шт., тобто на 36 974 тис. шт. [3].

Кількість одиниць обладнання за останні три роки також зросла. Загальна кількість банкоматів склала за 2012 рік 123 540 тис. шт., за 2013 рік 162 724 тис. шт., за перший квартал 2014 року 221 222 тис. шт. У загальній кількості терміналів питома вага торгівельних терміналів за станом на перший квартал 2012 року становила 94 744 тис. шт., за 2013 рік цей показник змінився на 133 964 тис. шт. терміналів, на початок 2014 року торговельні термінали склали в загальній сумі 192 331 тис.шт. З цих даних видно що кількість торгових терміналів за останній рік збільшилася на 58 367 тис. шт., або на 40, 2%.

При цьому слід відмітити, що за останні три роки кількість банківських терміналів знизилася на 2 896 шт. Кількість імпринтерів за останні три роки зменшилася до 3 035 шт., але на початок 2014 року знову відбулося зростання на 4 920 шт. [3].

Серед операцій, що здійснюються за допомогою пластикових карток які є популярними на даний період часу: можна виділити операції зі зняття готівки через банкомат (86,6%); зняття готівки через касу банку (36%). При цьому частка користувачів цих операцій з часом має тенденцію до незначного зменшення; оплата товарів і послуг в магазинах 17,6%. Серед основних причин некористування карткою для оплати в точках продажу, за словами респондентів є те, що суспільство віддає перевагу готівці (42%),наступною причиною є мала кількість магазинів, що приймають картки, якими володіють респонденти. В свою чергу не всі банки зацікавленні в повному переході населення на платіжні картки. Це можна пояснити тим, що з одного боку, комісія за зняття готівки у власній мережі банкоматів дорівнює нулю, а з іншого – жодна з фінансових компаній не може своєю інфраструктурою цілком задовольнити потреби власників своїх карт [4].

Оцінка та аналіз показників з використання платіжних карток в розрізі областей України показує, що лідером, станом на перший квартал 2014 року є Київська область, в даній області нараховується 11 862 994, з них активні картки (ті за якими була здійснена хоча б одна активна операція за останні 3 місяці) – 59 31532 одиниць. На другому місці знаходиться Дніпропетровська область – 78 54768, активних – 38 39465. Наступною є Донецька область – 69 00037 і 37 53600 одиниць, з них активні становлять – 3443788 шт. На останньому місці знаходиться Севастополь – 69782 і 6288 [3].

За даними НБУ лідерами серед першої групи банків за випуском платіжних карток є «ПриватБанк», станом на 01.07.2014 року він випустив понад 31 123 249 одиниць, «Ощадбанк» – 11 888528, «Райффайзен Банк Аваль» – 41 53241 шт. [3].

Що стосується інфраструктури обслуговування пластикових карток, то тут лідерами за кількістю встановлених банкоматів виступають Київська – 4891 шт., Донецька – 3951 та Дніпропетровська області – 3757 шт. [3].

Отже, кількість пластикових карток і обсяги операцій з ними в Україні динамічно зростають, що дає змогу розглядати картковий бізнес як один із найбільш

перспективних для банків. Український картковий ринок дуже динамічний: змінюються лідери, з'являються нові продукти і технології, незмінним залишається лише одне – він швидко розширюється за рахунок нових держателів карток, емітентів і точок обслуговування, але все ще не в достатній кількості. Для багатьох комерційних банків пластикові картки стали напрямом бізнесу та ефективним фінансовим інструментом [2].

Картковий бізнес в Україні динамічно розвивається. Упродовж десятиріччя в платіжних технологіях відбулись істотні зміни: модернізувалися самі картки, вдосконалювалося термінальне обладнання для їх обслуговування. Паралельно з платіжними картками, оснащеними магнітною стрічкою, почали з'являтися картки з чіпами; можливість самих чіпів з роками швидко розширюються: від звичайних із мінімальною пам'яттю й низьким рівнем безпеки – до наділених великим обсягом пам'яті, динамічними протоколами захисту та можливістю безконтактної взаємодії з платіжними терміналами. Платіжне оснащення за цей період також суттєво модернізувалося: від звичайних банкоматів та імпрінтерів – до мобільних платіжних терміналів і банкоматів. З'явилися нові банкомати, здатні приймати готівку, та «банківські кіоски» – інтерактивні термінали, які дають клієнтові змогу власноруч виконувати деякі банківські операції.

Список літератури:

1. Словник банківських термінів. Банківська справа: термінологічний словник / А. Загородній, О. Сліпушко, Г. Вознюк, Т. Смовженко. - К.: Вид-во "Аконіт", 2000. - 596 с.
2. Фрасинюк А. Електронні гроші в банківському бізнесі: проблеми тлумачення і регулювання. // Актуальні проблеми міжнародних відносин – 2010. – № 88 (1).
3. Загальні показники розвитку ринку платіжних карток в Україні. Офіційний сайт НБУ. [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://www.bank.gov.ua/control/uk/ publish/category?cat_id= 79219.
4. Офіційний сайт новин gfk.ua [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.gfk.ua/cgi/fts_search_all.

Иван БЕНЕДИС
аспирант кафедры денежного обращения, кредита и фондового рынка
Белорусский государственный экономический университет
г.Минск, Республика Беларусь

РЕГИОНАЛЬНАЯ СЕТЬ БАНКА И ЕЕ ЭФФЕКТИВНОЕ РАЗВИТИЕ

В настоящее время в Республике Беларусь наблюдаются широкомасштабные изменения регионального присутствия банков, что обусловлено основными факторами, влияющими на способы и средства обслуживания клиентов. Растущая конкуренция на рынке банковских услуг и развитие научных и информационных технологий провоцируют рост требований клиентов к банковскому обслуживанию. Немаловажно значение и экономической составляющей для банков, как субъектов хозяйствования: оптимизация затрат путем перевода клиентов из традиционных каналов продаж в электронные дает возможность снизить себестоимость услуг.

Вышеперечисленные факторы в совокупности и обуславливают тенденцию к развитию иных каналов банковского обслуживания, чья роль возрастает, а именно: корпоративных, партнерских и электронных [1]. Однако данные преобразования приводят к повышению требований при формировании традиционного канала